

**SYLABUS**  
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2025-2030

Rok akademicki 2026/2027

**1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE**

|                                                       |                                      |
|-------------------------------------------------------|--------------------------------------|
| Nazwa przedmiotu                                      | <b>Psychologia rodziny</b>           |
| Kod przedmiotu*                                       |                                      |
| Nazwa jednostki prowadzącej kierunek                  | Wydział Nauk o Zdrowiu i Psychologii |
| Nazwa jednostki realizującej przedmiot                | Katedra Psychologii                  |
| Kierunek studiów                                      | Psychologia                          |
| Poziom studiów                                        | jednolite magisterskie               |
| Profil                                                | praktyczny                           |
| Forma studiów                                         | stacjonarna                          |
| Rok i semestr/y studiów                               | II rok, semestr 4                    |
| Rodzaj przedmiotu                                     | kształcenia kierunkowego             |
| Język wykładowy                                       | polski                               |
| Koordynator                                           | dr Małgorzata Marmola                |
| Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących | dr Małgorzata Marmola                |

\* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

**1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS**

| Semestr<br>(nr) | Wykł. | Ćw. | Konw. | Lab. | Sem. | ZP | Prakt. | Inne<br>(jakie?) | Liczba pkt.<br>ECTS |
|-----------------|-------|-----|-------|------|------|----|--------|------------------|---------------------|
| 4               | 30    | 30  |       |      |      |    |        |                  | 6                   |

**1.2. Sposób realizacji zajęć**

☒ zajęcia w formie tradycyjnej

☐ zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku): Egzamin****2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

Znajomość podstawowych prawidłowości w przebiegu procesów poznawczych i emocjonalno-motywacyjnych oraz przebiegu rozwoju człowieka.

### 3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

#### 3.1 Cele przedmiotu

|    |                                                                                                             |
|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| C1 | Wprowadzenie studentów w problematykę z zakresu funkcjonowania i struktury rodziny                          |
| C2 | Zapoznanie z sytuacjami trudnymi w rodzinie                                                                 |
| C3 | Opanowanie podstawowych zasad prowadzenia działalności profilaktycznej i pomocowej w odniesieniu do rodziny |
| C4 | Zapoznanie z metodami/narzędziami diagnozy rodziny                                                          |

#### 3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

| EK (efekt uczenia się) | Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu<br>Student:                                                                                     | Odniesienie do efektów kierunkowych <sup>1</sup> |
|------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| EK_01                  | zdefiniuje w pogłębionym stopniu pojęcia z zakresu psychologii rodziny: system, jego cechy i wymiary funkcjonowania                                    | K_Wo1<br>K_Wo9                                   |
| EK_02                  | scharakteryzuje w sposób pogłębiony poszczególne etapy życia małżeńsko-rodzinnego oraz czynniki determinujące satysfakcję z małżeństwa i jego trwałość | K_Wo2<br>K_Wo9                                   |
| EK_03                  | scharakteryzuje w pogłębionym stopniu właściwe i niewłaściwe postawy rodzicielskie i techniki wychowawcze stosowane wobec dzieci                       | K_Wo9<br>K_W20                                   |
| EK_04                  | dokona złożonej i wieloaspektowej analizy przyczyn powstawania konfliktów w rodzinie i innych sytuacji trudnych                                        | K_Uo2<br>K_Uo4<br>K_Uo9                          |
| EK_05                  | zaproponuje różnorodne sposoby rozwiązywania sytuacji trudnych w rodzinie w odniesieniu do różnych dysfunkcji w rodzinie                               | K_Uo4<br>K_Uo9                                   |
| EK_06                  | dokona diagnozy wybranych aspektów funkcjonowania systemu rodzinnego                                                                                   |                                                  |
| EK_07                  | dokona krytycznej oceny swojej wiedzy oraz odczuwa potrzebę samokształcenia                                                                            | K_Ko1<br>K_Ko4                                   |

#### 3.3 Treści programowe

##### A. Problematyka wykładu

|                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Treści merytoryczne                                                                                                                                                                             |
| Psychologia rodziny – przedmiot i zadania. Rodzina jako system (struktura rodziny, podstawowe wymiary funkcjonowania systemu rodzinnego, procesy systemowe w rodzinie). Role i funkcje rodziny. |

<sup>1</sup> W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

|                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Modele funkcjonowania rodziny – klasyfikacja. Kołowy model systemów małżeńskich i rodzinnych Olsona i współpracowników w adaptacji A. Margasińskiego: spójność, elastyczność i komunikowanie się w systemie rodzinnym. |
| Więzi małżeńskie i rodzinne w kontekście teorii przywiązania.                                                                                                                                                          |
| Komunikacja interpersonalna w systemie rodzinnym.                                                                                                                                                                      |
| Sytuacje konfliktowe w małżeństwie i rodzinie oraz sposoby ich rozwiązywania: uczciwa kłótnia małżeńska, metoda bez porażek.                                                                                           |
| Etapy życia małżeńsko-rodzinnego. Klasyfikacje J. Haley’a, E. Duvall, M. Braun-Gałkowskiej. Ryzyko kryzysów w poszczególnych etapach.                                                                                  |
| Psychologiczne uwarunkowania satysfakcji z małżeństwa i jego trwałości. Zadowolenie z małżeństwa a relacje w rodzinie.                                                                                                 |
| Role rodzicielskie: rola matki i rola ojca; podział ról małżeńskich i rodzicielskich we współczesnej rodzinie.                                                                                                         |
| Transmisja międzypokoleniowa – mechanizmy, obszary, kierunki badań.                                                                                                                                                    |
| Diagnozowanie funkcjonowania systemu rodzinnego – metody badania całego systemu i wybranych aspektów jego funkcjonowania (podział metod). Czynniki warunkujące prawidłowy proces diagnostyczny. Kompetencje diagnosty. |
| Etyczne aspekty diagnozowania systemu rodzinnego                                                                                                                                                                       |

#### B. Problematyka ćwiczeń

|                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Treści merytoryczne                                                                                                                                                                                                                               |
| Organizacja zajęć, zapoznanie z wymaganiami i literaturą przedmiotu                                                                                                                                                                               |
| Rodzina jako system – ćwiczenia warsztatowe wprowadzające w systemowe rozumienie rodziny i cech systemu.                                                                                                                                          |
| Przygotowanie do małżeństwa: etapy przygotowania, cele i formy.                                                                                                                                                                                   |
| Dojrzałość do małżeństwa, wybór współmałżonka, znaczenie okresu narzeczeństwa.                                                                                                                                                                    |
| Podstawy relacji małżeńskiej. Cechy miłości małżeńskiej. Współżycie seksualne.                                                                                                                                                                    |
| Odpowiedzialne rodzicielstwo: przygotowanie do roli matki i ojca, odpowiedzialne wychowanie dziecka w kontekście postaw rodzicielskich i technik wychowawczych.                                                                                   |
| Wychowanie seksualne i prorodzinne, założenia i cele edukacji seksualnej, zagrożenia (pornografia)                                                                                                                                                |
| Relacje w rodzinie poszerzonej: relacje małżonków z teściami, relacje wnuków z dziadkami. Role teściów, rola babci i dziadka.                                                                                                                     |
| Samotne rodzicielstwo – specyfika roli kobiecej i męskiej; funkcjonowanie rodziny niepełnej; pomoc samotnym rodzicom.                                                                                                                             |
| Związki kohabitacyjne – przyczyny kohabitacji, charakterystyka osób kohabitujących; zaangażowanie w relację; fazy rozwoju rodziny kohabitacyjnej i jej stabilność.                                                                                |
| Rodzina zrekonstruowana jako system – małżeństwo powtórne; rodzicielstwo w rodzinie zrekonstruowanej.                                                                                                                                             |
| Specyfika rodzin adopcyjnych i zastępczych.                                                                                                                                                                                                       |
| Choroba przewlekła i niepełnosprawność w systemie rodzinnym.                                                                                                                                                                                      |
| Trudności w realizacji planów prokreacyjnych i ich następstwa psychologiczne. Pomoc psychologiczna w sytuacji niepłodności, poronień, technik wspomaganego rozrodu.                                                                               |
| Rozwód jako sytuacja kryzysowa w rodzinie.                                                                                                                                                                                                        |
| Wybrane narzędzia służące do badania systemu rodzinnego i relacji rodzinnych (Skale Oceny Rodziny, Kwestionariusze Relacji Rodzinnych, kwestionariusze do badania postaw rodzinnych/rodzicielskich M. Plopy, M. Braun-Gałkowskiej, KDM, KKM, KSP. |

### 3.4 Metody dydaktyczne

Wykład z prezentacją multimedialną

Ćwiczenia: Praca w grupach, dyskusja, elementy psychodramy, referat

## 4. METODY I KRYTERIA OCENY

### 4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

| Symbol efektu | Metody oceny efektów uczenia się<br>(np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny,<br>projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć) | Forma zajęć<br>dydaktycznych<br>(w, ćw, ...) |
|---------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|
| EK_01         | Egzamin pisemny                                                                                                                            | w                                            |
| EK_02         | Egzamin pisemny                                                                                                                            | w                                            |
| EK_03         | Egzamin pisemny, praca projektowa, referat                                                                                                 | w, ćw                                        |
| EK_04         | Praca projektowa, referat, dyskusja                                                                                                        | w, ćw                                        |
| EK_05         | Praca projektowa, obserwacja w trakcie zajęć                                                                                               | ćw                                           |
| EK_06         | Praca projektowa, obserwacja w trakcie zajęć                                                                                               | w, ćw                                        |
| EK_07         | Obserwacja w trakcie zajęć, dyskusja                                                                                                       | ćw                                           |

### 4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Egzamin - test obejmujący wiedzę i umiejętności z wykładów i ćwiczeń:

Aby zaliczyć test, student musi uzyskać 60% prawidłowych odpowiedzi.

ocena 5.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 93%-100% (znakomita wiedza)

ocena 4.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 85%-92% (bardzo dobry poziom wiedzy z drobnymi błędami)

ocena 4.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 77%-84% (dobry poziom wiedzy, z pewnymi niedociągnięciami)

ocena 3.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 69%-76% (zadowalająca wiedza, z niewielką liczbą błędów)

ocena 3.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 60%-68% (zadowalająca wiedza z licznymi błędami)

ocena 2.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia poniżej 60%; (niezadowalająca wiedza, liczne błędy)

Zaliczenie ćwiczeń - wykonanie dwóch prac projektowych: 1) przygotowanie scenariusza do zajęć z młodzieżą dotyczących relacji w rodzinie lub profilaktyki dysfunkcji życia rodzinnego oraz przeprowadzenie wybranych fragmentów tych zajęć z grupy ćwiczeniowej; 2) przygotowanie diagnozy dwóch systemów rodzinnych z wykorzystaniem min. 3 narzędzi diagnostycznych; uzyskiwanie pozytywnych ocen z bieżącego sprawdzania wiadomości i umiejętności; udział w symulowanych sytuacjach rodzinnych.

## 5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

| Forma aktywności                          | Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności |
|-------------------------------------------|---------------------------------------------------|
| Godziny kontaktowe z harmonogramu studiów | 60                                                |
| Inne z udziałem nauczyciela akademickiego |                                                   |
| - udział w konsultacjach                  | 3                                                 |
| - udział w egzaminie                      | 2                                                 |

|                                               |          |
|-----------------------------------------------|----------|
| Godziny niekontaktowe – praca własna studenta |          |
| - przygotowanie do zajęć                      | 25       |
| - przygotowanie do egzaminu                   | 20       |
| - napisanie referatu                          | 10       |
| - napisanie prac projektowych                 | 30       |
| SUMA GODZIN                                   | 150      |
| <b>SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS</b>         | <b>6</b> |

\* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

## 6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

|                                  |             |
|----------------------------------|-------------|
| wymiar godzinowy                 | nie dotyczy |
| zasady i formy odbywania praktyk | nie dotyczy |

## 7. LITERATURA

### Literatura podstawowa:

Janicka, I., Liberska, H. (2016). *Psychologia rodziny*. Warszawa: Sensus. Wybrane rozdziały.

Marmola, M. (2016). Opinie rodziców i nauczycieli na temat wychowania do życia w rodzinie w kontekście dojrzewania i inicjacji seksualnej młodzieży. W: N. Starik, A. Zduniak (red.), *Patologie edukacji: Ideologia, Polityka, Biurokracja. Edukacja XXI wieku*. Nr 37 (s.179-190). Poznań: WSB.

Margasiński A. (2013). *Skale Oceny Rodziny. Podręcznik*. Pracownia Testów Psychologicznych PTP.

Plopa M.(2004). *Psychologia rodziny. Teoria i badania*. Elbląg: Wyd. EUH-E. Wybrane rozdziały.

Plopa M. (2008). *Więzi w rodzinie*. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.

Satir, V. (2000). *Rodzina. Tu powstaje człowiek*. Gdańsk: GWP. Wybrane fragmenty.

Świętochowski, W. (2014). *Rodzina w ujęciu systemowym*. W: I. Janicka, H. Liberska (red.), *Psychologia rodziny* (s. 21-46). Warszawa: PWN.

### Literatura uzupełniająca:

Braun-Gałkowska, M.(1992). *Psychologiczna analiza systemów rodzinnych osób zadowolonych i niezadowolonych z małżeństwa*. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.

Braun- Gałkowska, M. (2018). *Psychologia domowa*. Kraków: Wyd. Ignatianum.

Carlson J., Dinkmeyer, D.(2008). *Szczęśliwe małżeństwo*. Gdańsk: GWP.

Harwas-Napierała, B. (2006). *Komunikowanie interpersonalne w rodzinie*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Harwas-Napierała B. (2003). *Rodzina a rozwój człowieka dorosłego*. Poznań: Wyd. UAM.

Marmola M.(2015). Relacje w małżeństwie a postawy rodziców wobec niepełnosprawnych dzieci. W: *Kultura – Przemiany – Edukacja. Myśl o wychowaniu. Teorie i zastosowania edukacyjne*. T. III. (s. 132-143). Rzeszów: Wyd. UR.

Marmola M., Wańczyk-Welc A. (2019). Relacje z matką i ojcem a poczucie sensu życia u adolescentów. *Edukacja-Technika-Informatyka*, 1, 58-65.

Marmola M., Wołpiuk-Ochocińska A. (2018). Percepcja technik wychowawczych rodziców a zadowolenie z życia u młodzieży w okresie adolescencji i wczesnej dorosłości. *Psychologia rozwojowa*, 23(3), 39-54.

Ochojska, D.(2000). *Stwardnienie rozsiane i rodzina*. Rzeszów: WSP.

Rostowska, T. (2008). *Małżeństwo, rodzina, praca a jakość życia*. Kraków: Impuls.

Ryś, M. (2001). *Systemy rodzinne. Metody badań struktury rodziny pochodzenia i rodziny własnej*. Warszawa: CMPP-P.

Ryś, M. (1998). *O miłości, małżeństwie i rodzinie. Przygotowanie do życia w rodzinie dla młodzieży szkół ponadpodstawowych*. Warszawa: Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam”.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej